

Open Science :

Vijf tips over hoe je dat (goed) doet

Onderzoek en onderwijs worden steeds meer *open*: vindbaar, transparant en te hergebruiken. Op die manier is kennis voor iedereen beschikbaar. Klinkt mooi, maar hoe doe je dat (goed)? Vijf tips van Hubert Krekels (WUR Library) en Anna Besse-Lototskaya, programmaleider van WUR Open Science & Education. Tekst Marieke Enter en Coretta Jongeling • Illustratie Shutterstock

1

Publiceer open access in betrouwbare tijdschriften

Als reactie op meer en meer open publicaties, zijn er nieuwe tijdschriften ontstaan. Daar zijn ook *predatory journals* bij, die zich voordoen als gerenommeerd tijdschrift, maar dat niet zijn. Hoe weet je wie je kan vertrouwen? Hubert Krekels van WUR Library: 'Check eerst de Journal Browser, een database waarin je kan vinden wat de reputatie is van een tijdschrift en welke afspraken WUR ermee heeft. Je kan ook zien welke WUR-collega's er al hebben gepubliceerd. Bij twijfel kan je altijd vragen hoe zij het contact met het tijdschrift ervaren hebben. Ging het review-proces wel erg makkelijk? Open Access publiceren is net online winkelen: als het te goed lijkt om waar te zijn, is dat meestal ook zo.'

2

Maak een data-managementplan en hou je daaraan

Oftewel het 'vrijdagmiddag-zes-uur-probleem', aldus Krekels. 'De hele week zit je te zwoegen op je onderzoek, met het weekend in het vooruitzicht sla je snel je data op, en op maandag ben je vergeten hoe je dat ook alweer had gedaan.' Als je een PhD start, is het tegenwoordig verplicht om een data-managementplan te maken. Daarin leg je vast hoe je je data opslaat, hoe het verzameld is, wat er aan metadata bij moet en wat ermee gebeurt na je onderzoek. Lastig? PhD'ers en postdocs kunnen een training volgen, via de Servicedesk Library van WUR.

3

Pas op voor zakkenrollers

Niks is veilig, en al zeker online niet. Krekels: 'Het roven van een artikel, of een heel proefschrift, is in de digitale wereld makkelijk te doen. Voorkomen is lastig, maar met plagiaat-checkers kan je achteraf wel diefstal opsporen.' Maak duidelijk wat het copyright is van je online publicaties en data. Zo weet iedereen hoe ze jouw artikelen en data mogen gebruiken. De Creative Commons (CC BY) licentie betekent dat er credit moet worden gegeven aan de maker. Daarnaast heb je opties om veranderingen aan de inhoud, vervolgllicenties of commercieel gebruik te beperken.

**‘ALS HET TE
GOED LIJKT OM
WAAR TE ZIJN,
IS DAT MEESTAL
OOK ZO’**

4

Kijk verder

Open Science is breder dan open access. Anna Besse-Lototskaya, programmaleider van WUR Open Science & Education: ‘Het is ook de dialoog aangaan met publiek, met stakeholders, het is *outreach*.’ Oftewel: praat over je onderzoek in de media, maak er een citizenscienceproject bij waarbij het publiek meehelpt met onderzoek doen, organiseer een dialoog in Omnia, of maak colleges online beschikbaar – bijvoorbeeld via de Library4Learning, WUR’s platform voor docenten om onderwijsmaterialen te vinden en te delen. Het nadeel: dat soort werk wordt nog niet goed meegenomen in het beoordelingssysteem voor wetenschappers. ‘Stel je maakt een MOOC. Geweldig voor je bereik als wetenschapper, maar het kost verschrikkelijk veel tijd en ons Erkennen en Waarden-systeem belooft mensen daar nog niet voor. Daar zit ontwikkeling in, maar dat is een langdurig proces. Bovendien moet het internationaal afgestemd worden.’

5

Vraag om hulp

Duizelt het je ondertussen? Geen punt. Besse-Lototskaya: ‘Tegenwoordig heeft bijna elke onderzoeksgroep een data steward. Dat is een onderzoeker of onderzoeksassistent die net even wat meer opgeleid is in datamanagement en weet wat er in jouw vakgebied speelt. Daar kan je altijd terecht met vragen.’ Ook WUR Library heeft een schat aan informatie over Open Science, en opties om een hulplijn in te schakelen. Voor vragen rondom *outreach* kan je terecht bij de WUR Dialogue Navigator Tool op wur.nl. ■

Lees op pagina 5 over de Open Science Community Wageningen.